

*In het Licht
van Gods Woord*



Een vrouw wast de voeten van Jezus



Jezus wast de voeten van Petrus

Leven delen

In een tentoonstelling van beelden van de Duitse kunstenaar Toni Zenz (1915-2014) in Leuven (in 2023) stonden twee beelden van een voetwassing naast elkaar: 'Een vrouw wast de voeten van Jezus' en 'Jezus wast de voeten van Simon Petrus'. Dat was verrassend. De twee beelden lijken op elkaar. Toni Zenz had daarbij gezegd: "In het vertrouwen van die vrouw heeft Jezus geleerd hoe Hij zelf ook teder en vertrouwwol kan omgaan met Petrus. Jezus was een bijzonder gevoelige man."

Vroeger dacht men dat het evangelie van Johannes op zichzelf stond, los van de andere drie evangelies. Intussen is het wel duidelijk geworden dat de schrijver van het vierde evangelie de vorige evangelies minstens gedeeltelijk heeft gelezen. Daarom is het best mogelijk dat hij geïnspireerd werd door het verhaal van de voetwassing bij Lucas om zijn verhaal te schrijven over Jezus. Het is boeiend om beide verhalen naast elkaar te leggen.

Een vrouw wast de voeten van Jezus

*Een van de farizeeën nodigde Hem uit om te komen eten,
en toen Hij het huis van de farizeeër was binnengegaan,
ging Hij aanliggen voor de maaltijd.
Een vrouw die in de stad bekendstond als zondares had gehoord
dat Hij bij de farizeeër thuis zou eten,
en ze ging naar het huis met een albasten flesje met geurige olie.
Ze ging achter Jezus staan, aan zijn voeteneinde;
ze hilde en zijn voeten werden nat door haar tranen.
Ze droogde ze met haar haar, kuste ze en zalfde ze met de olie.*

*Toen de farizeeër die Hem had uitgenodigd dit zag, zei hij bij zichzelf:
Als Hij een profeet was, zou Hij weten wie de vrouw is die Hem aanraakt,
dat ze een zondares is.
Maar Jezus zei tegen hem: 'Simon, Ik heb je iets te zeggen.'
'Meester, spreek!' zei hij.
'Er was eens een geldschieter die twee schuldenaars had:
de een was hem vijfhonderd denarie schuldig, de ander vijftig.
Omdat ze het geld niet konden terugbetalen, schold hij beiden hun schuld kwijt.
Wie van de twee zal hem de meeste liefde betonen?'
Simon antwoordde:
'Ik veronderstel degene aan wie hij het grootste bedrag heeft kwijtgescholden.'
Hij zei tegen hem: 'Dat is juist geoordeeld.'*

*Toen draaide Hij zich om naar de vrouw en vroeg aan Simon:
'Zie je deze vrouw?
Ik ben in jouw huis te gast, en je hebt Me geen water voor mijn voeten gegeven;
maar zij heeft met haar tranen mijn voeten natgemaakt en ze met haar haar afgedroogd.
Jij hebt Me niet begroet met een kus; maar zij heeft, sinds Ik hier binnenkwam,
onophoudelijk mijn voeten gekust.
Jij hebt mijn hoofd niet met olie gezalfd;
maar zij heeft met geurige olie mijn voeten gezalfd.
Daarom zeg Ik je: haar zonden zijn haar vergeven, al waren het er vele,
want ze heeft veel liefde betoond;
maar wie weinig wordt vergeven, toont ook weinig liefde.'*

*Toen zei Hij tegen haar: 'Uw zonden zijn u vergeven.'
De andere gasten dachten bij zichzelf:
Wie is Hij, dat Hij zelfs zonden vergeeft?
Hij zei tegen de vrouw: 'Uw geloof heeft u gered; ga in vrede.'*

Simon, de farizeeër

Simon heeft Jezus uitgenodigd voor de maaltijd. Maar zijn gastvrijheid is niet grandioos. Blijkbaar is hij zeer kritisch tegenover Jezus: *'Als Hij een profeet was, zou Hij weten wie de vrouw is die Hem aanraakt, dat ze een zondares is.'* De farizeeër meent te kunnen oordelen over Jezus en over de vrouw. Later zullen zowel de farizeeën als de schriftgeleerden morrend tegen elkaar zeggen over Jezus: *'Die man ontvangt zondaars en eet met hen.'* (Lucas 15, 2) Jezus negeert immers de voorschriften die zij uit de Tora aan de mensen opleggen.

De farizeeër, die zich de meerdere waant van Jezus en de vrouw, heet Simon. Zou dat toevallig zijn, of heeft de evangelist met opzet die naam gekozen, denkend aan een andere Simon?

Liefde

Jezus vertelt daarop een parabeltje over dankbaarheid en liefde. Dat is iets anders dan oordelen en veroordelen. Dat is de kern van de Tora. Dan confronteert Hij Simon met zijn gebrek aan gastvrijheid en prijst Hij de vrouw, *want ze heeft veel liefde betoond.* Dat de vrouw Jezus' voeten wast, is niet zozeer een teken van gastvrijheid. Het is een teder gebaar van verbinding. Vandaar ook Jezus' woord van waardering: *'Uw geloof heeft u gered; ga in vrede.'* In geloof verbonden.

Jezus wast de voeten van zijn leerlingen

*Het was kort voor het pesachfeest.
Jezus wist dat zijn tijd gekomen was
en dat Hij uit de wereld terug zou keren naar de Vader.
Hij had de mensen die Hem in de wereld toebehoorden lief,
en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan.
Jezus en zijn leerlingen hielden een maaltijd.
De duivel had intussen Judas, de zoon van Simon Iskariot,
ertoe aangezet om Jezus uit te leveren.*

*Jezus, die wist dat de Vader Hem alle macht had gegeven
en dat Hij van God was gekomen en weer naar God terug zou gaan,
stond tijdens de maaltijd op.
Hij legde zijn bovenkleed af, sloeg een linnen doek om
en goot water in een waskom.
Hij begon de voeten van zijn leerlingen te wassen,
en droogde ze af met de doek die Hij omgeslagen had.*

*Toen Hij bij Simon Petrus kwam, zei deze:
'U wilt toch niet mijn voeten wassen, Heer?'
Jezus antwoordde:
'Wat Ik doe, begrijp je nu nog niet, maar later zul je het wel begrijpen.'
'O nee,' zei Petrus, 'mijn voeten zult U niet wassen, nooit!'
Jezus zei: 'Als Ik ze niet mag wassen, kun je niet bij Mij horen.'
'Dan niet alleen mijn voeten, Heer,' antwoordde Simon Petrus,
'maar ook mijn handen en mijn hoofd!'
Hierop zei Jezus:
'Wie gebaad heeft hoeft alleen nog zijn voeten te wassen,
hij is al helemaal rein.
Jullie zijn dus rein – maar niet allemaal.'
Hij wist namelijk wie Hem zou uitleveren,
daarom zei Hij dat ze niet allemaal rein waren.*

Toen Hij hun voeten gewassen had, deed Hij zijn bovenkleed aan en ging weer naar zijn plaats.

'Begrijpen jullie wat Ik gedaan heb?' vroeg Hij.

'Jullie zeggen altijd "meester" en "Heer" tegen Mij, en terecht, want dat ben Ik ook.

Als Ik, jullie Heer en jullie meester, je voeten gewassen heb, moet je ook elkaars voeten wassen.

Ik heb een voorbeeld gegeven;

wat Ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen.

Werkelijk, Ik verzeker jullie,

een slaaf is niet meer dan zijn meester,

en een afgezant niet meer dan wie hem zendt.

Je zult gelukkig zijn als je dit niet alleen begrijpt,

maar er ook naar handelt.

Johannes 13, 1-17

Bevrijding door liefde

Met het pesachfeest herdenken Joden de bevrijding van de Israëlieten uit de slavernij in Egypte, onder leiding van Mozes. Deze herdenking wordt hier een liefdesverhaal: Jezus had de mensen die Hem in de wereld toebehoorden lief, en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan.

Als teken van zijn liefde gaat Hij de voeten van zijn leerlingen wassen. Het verhaal legt dus de nadruk op de liefde, meer dan op de dienstbaarheid.

Simon Petrus

Voor Simon Petrus kan dat niet. Jezus, die "meester" en "Heer" genoemd wordt, mag zich toch niet gedragen als een knecht. Simon Petrus denkt hiërarchisch: een meester staat toch boven zijn leerlingen.

Jezus denkt niet in hiërarchische termen. Voor Hem geldt alleen liefde. Zo deelt Hij in 'de macht' van God. Had Hij niet eerder gezegd aan zijn leerlingen:

'Ik heb jullie liefgehad, zoals de Vader Mij heeft liefgehad.

Blijf in mijn liefde:

je blijft in mijn liefde als je je aan mijn geboden houdt,

zoals Ik me ook aan de geboden van mijn Vader gehouden heb en in zijn liefde blijf.

Dit zeg Ik tegen jullie om je mijn vreugde te geven,

dan zal je vreugde volkomen zijn.

Mijn gebod is dat jullie elkaar liefhebben zoals Ik jullie heb liefgehad.

Er is geen grotere liefde dan je leven te geven voor je vrienden.'

(Joh. 15, 9-13)

Net als Simon de farizeeër wordt Simon Petrus daar op gewezen. Hij moet Jezus leren aanvaarden zoals Hij echt is: een mens, die één en al liefde is.

Toni Zenz had dat goed begrepen. Het optisch middelpunt van zijn beeld van de voetwassing van Petrus is het luisterend oor van Petrus. Daarover zei hij: "Alle geloof komt uit het luisteren. Dat staat centraal." Later zal blijken dat Petrus goed geluisterd heeft.



Pesach

Pesach, de herdenking van de bevrijding uit de slavernij in Egypte, is een feest van leven, weg uit een situatie van lijden en dood. Voor Jezus werd Pesach een weg naar het volle leven van verrijzenis, weg uit lijden en dood. In beide voetwassingsverhalen is dat een weg van liefde.

Jezus en zijn leerlingen hielden een maaltijd.

De eerste drie evangelisten, Marcus, Matteüs en Lucas en ook Paulus schreven over het breken en delen van brood en beker. Johannes schreef daar niet over. Hij geeft ons een ander instel-lingsverhaal: de voetwassing.

In de loop van de geschiedenis is de meeste aandacht gegaan naar het breken en delen van brood en beker. Is de voetwassing vaak niet te veel op de achtergrond gebleven? Het verhaal werd gelezen als een verhaal van dienstbaarheid. Dat is het natuurlijk ook, maar het is meer: het is een verhaal over verbindende dienstbaarheid. De dienstbaarheid van Jezus is gedragen door liefde, die ontluikt uit de liefde van God: *'Ik heb jullie liefgehad, zoals de Vader Mij heeft liefgehad.'* Trouwens, het breken en delen van brood en beker heeft maar zin als het een teken is van die liefde, zoals ze beleefd wordt in de vierende gemeenschap.

De voetwassing is dan de 'instelling' van de levenshouding in een gelovige gemeenschap.

*'Ik heb een voorbeeld gegeven;
wat Ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen.
Je zult gelukkig zijn als je dit niet alleen begrijpt,
maar er ook naar handelt.'*

Bevrijding uit de slavernij van lijden en dood op de weg van de liefde. Dat is verrijzenis, dat is Pasen. Die verrijzenis begint hier en nu, waar we leven delen, met God en met elkaar. We moeten niet wachten tot na onze dood. Daarover zegt Jezus *'je zult gelukkig zijn'*.

Zalig en 'gelukkig' Paasfeest

God,
wij danken U van harte
omdat Gij ons liefhebt,
zonder oordelen of veroordelen.

Wij danken u
omdat Gij ons niet
op een hiërarchische schaal zet
van beter of minder.

Dat heeft Jezus ons getoond
in zijn dienstbare liefde.
Zoals Gij Hem liefhebt,
zo heeft Hij ons lief.

Doe ons luisteren
naar wat Hij ons zegt:
"heb elkaar lief,
zoals ik jullie liefheb."

Die liefde
is sterker dan lijden en dood:
leven delen met U, met elkaar,
onze verrijzenis, nu en later.

Laat door die liefde
verbondenheid groeien
in gemeenschappen
die leven naar Jezus' voorbeeld.

Amen.

Luc Maes